

UZASADNIENIE

Powód K. C. wniósł o obniżenie alimentów wobec małoletnich pozwanych M. i S. C. z kwoty po 700 złotych miesięcznie do kwoty po 200 złotych miesięcznie, począwszy od 1 stycznia 2017 roku. W uzasadnieniu pozwu wskazał, że w chwili obecnej jego sytuacja materialna uległa znacznemu pogorszeniu. Powód jest osobą bezrobotną bez prawa do zasiłku. Pomimo wykazywanej inicjatywności w zakresie poszukiwania pracy nie jest w stanie pozyskać stałego zatrudnienia z uwagi na swój wiek (60 lat). Powód podkreślił ponadto, że jest osobą poważnie chorą. Przeszedł dwa zawały serca, choruje na nadciśnienie tętnicze, zwyrodnienia stawów i kręgosłupa, co uniemożliwia mu wykonywanie pracy fizycznej. W dalszej części uzasadnienia pozwu powód zwrócił uwagę, że potrzeby małoletnich pozwanych są także spełniane przez rządowy program 500+, co w znacznym stopniu zabezpiecza ich potrzeby.

W odpowiedzi na pozew D. T., działająca w imieniu małoletnich pozwanych M. i S. C. wniosła przeciwko powodowi pozew wzajemny, żądając podwyższenia alimentów z kwoty po 700 miesięcznie do kwoty po 1.200 złotych miesięcznie, płatnych z góry do dnia 10 - tego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, począwszy od 1 grudnia 2017 roku. W uzasadnieniu pozwu wzajemnego wskazano, że powód od 2015 roku nie realizuje obowiązku alimentacyjnego na rzecz synów, przy czym jego zachowanie nacechowane jest złośliwością, gdyż jest on człowiekiem majątnym. W 2013 roku dysponował kwotą co najmniej 2 mln złotych. Ponadto podniesiono, że obecnie powód pracuje zarobkowo na terenie Niemiec, gdzie uzyskuje znaczne dochody w granicach 10.000 euro miesięcznie. Od ostatniego orzeczenia sądu upłynęły ponad 3 lata, podczas których dzieci rosły. Tym samym zwiększyły się ich potrzeby i koszty utrzymania. Ponadto nastąpiła znaczna inflacja cen. Do pozwu wzajemnego załączono szczegółowe rozliczenia kosztów utrzymania małoletnich pozwanych, z których wynika, że koszty utrzymania S. C. wynoszą 2.421,63 złotych miesięcznie, zaś koszty utrzymania M. C. 2.435,69 złotych.

Sąd ustalił, co następuje:

Wyrokiem z 28 lutego 2014 roku w sprawie VIII RC 161/13 Sąd Rejonowy w Brodnicy VIII Zamiejscowy Wydział Rodzinny i Nieletnich z siedzibą w G.-D. obniżył alimenty od powoda K. C. na rzecz małoletnich pozwanych M. i S. braci C. z kwoty po 1.200 złotych miesięcznie na każde dziecko, orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Golubiu-Dobrzyniu z 21 grudnia 2012 roku w sprawie III RC 218/02 do kwoty po 700 złotych miesięcznie na każde dziecko, poczynając od 1 marca 2014 roku, płatne z góry do dnia 15-tego każdego miesiąca, z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności każdej z rat, do rąk matki małoletnich pozwanych D. T. (odpis wyroku w sprawie VIII RC 161/13 – k. 7).

Wyrokiem z 15 stycznia 2015 roku w sprawie VIII RC 8/15 Sąd Rejonowy w Brodnicy VIII Zamiejscowy Wydział Rodzinny i Nieletnich z siedzibą w G.-D. pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Golubiu-Dobrzyniu z 21 grudnia 2012 roku w sprawie III RC 218/02 zasądzającego od powoda K. C. na rzecz małoletnich pozwanych M. i S. braci C. alimenty w części dotyczącej zasądzonych alimentów, poczynając od 1 listopada 2012 roku do 31 grudnia 2014 roku (odpis wyroku w sprawie VIII RC 8/15 – k. 8).

W okresie od 29 stycznia 2013 roku do 15 grudnia 2014 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Golubiu-Dobrzyniu J. M. wyegzekwowała od powoda- pozwanego wzajemnego na rzecz małoletnich pozwanych-powodów wzajemnych kwotę 35.447,08 złotych, która na skutek orzeczenia sądu z 15 stycznia 2015 roku stanowiła nadpłatę. Postanowieniem z 1 października 2015 roku komornika umorzyła postępowanie egzekucyjne na skutek wniosku wierzycieli (pismo komornika wraz z karta rozliczeniową – k. 10-14, odpis postanowienia komornika z 01.10.2015 roku – k. 15).

4 października 2016 roku przeciwko powodowi-pozwanemu wzajemnemu wszczęto kolejne postępowanie egzekucyjne z wniosku małoletnich wierzycieli (zawiadomienie o wszczęciu egzekucji – k. 16).

Decyzją z 16 marca 2017 roku (...) w K. przyznał na dziecko M. C. świadczenie z funduszu alimentacyjnego w wysokości 500 złotych miesięcznie na okres od 1 stycznia 2017 roku do 30 września 2017 roku (pismo (...) z 16.03.2017 roku – k. 17).

M. C. obecnie ma 18 lat i jest uczniem III klasy LO w T.. S. C. obecnie ma 14 lat i uczęszcza do VII klasy szkoły podstawowej. Obaj pozwani-powodowie wzajemni mieszkają ze swoją matką oraz dziadkami w domu dwurodzinnym w S.. Miesięczny koszt utrzymania S. C. w skali miesiąca kształtuje się na poziomie około 2.421,63 złotych, natomiast koszt utrzymania M. C. to kwota 2.435,69 złotych (zestawienia kosztów utrzymania – k. 49-60, zeznania D. T. – k. 111-112).

Matka małoletnich pozwanych-powodów wzajemnych D. T. od lutego 2018 roku prowadzi działalność gospodarczą, osiąga z tego tytułu dochód w kwocie 2.000-2.500 złotych miesięcznie (zeznania D. T. – k. 111).

Powód-pozwany wzajemny od 29 listopada 2016 roku zarejestrowany jest jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku, utrzymuje się z pracy dorywczej. Orzeczeniem z 9 marca 2017 roku został uznany za osobę niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym z dniem 15 grudnia 2014 roku do 31 marca 2018 roku (decyzja Prezydenta Miasta B. z 27.12.2016 r. – k. 18, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności – k. 22, zeznania powoda-pozwanego – k. 65-66).

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o wyżej wymienione dowody, w tym zeznania matki małoletnich pozwanych-powodów wzajemnych oraz zeznania powoda-pozwanego wzajemnego.

Sąd co do zasady uznał za wiarygodne dowody w postaci dokumentów złożonych przez strony do akt sprawy, albowiem nie było podstaw do ich podważenia, niemniej nie wszystkie z tych dokumentów miały znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Mowa tu w szczególności o dokumentach dotyczących historii choroby powoda-pozwanego wzajemnego (k. 23-29), aktów notarialnych związanych z nabyciem a następnie zbyciem mieszkania (k. 156–163), potwierdzeń wpłat alimentów (k. 91-102). Należy podkreślić, że dokumenty te pochodzą sprzed daty 28 lutego 2014 roku, kiedy to został wydany ostatni wyrok obniżający alimenty, wobec czego dokumenty te okazały się zbędne dla potrzeb niniejszego procesu. Podobnie sąd ocenił dokumenty w postaci faktur dotyczących zakupu leków przez pozwanego. Skoro powód-pozwany wzajemny chorował już w 2010 roku, a może nawet wcześniej (niektóre dokumenty historii choroby pochodzą z 2001 roku), to prawdopodobnie już wtedy przyjmował leki.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania matki powodów-pozwanych wzajemnych w zakresie wysokości osiąganych przez nią dochodów i kosztów utrzymania synów, które szczegółowo zostały wskazane w przedłożonych zestawieniach, których powód-pozwany wzajemny nie kwestionował. Za niewiarygodne natomiast sąd uznał zeznania wyżej wymienionej w części, w której wskazała, że powód-pozwany wzajemny osiąga dochód z pracy w Niemczech w kwocie 10.000 euro. Należy zauważyć, że twierdzenie to w żadnym stopniu nie zostało nawet uprawdopodobnione. Zeznania powoda-pozwanego wzajemnego były dla sądu wiarygodne co do stanu jego zdrowia oraz faktu pozostawiania bez stałego zatrudnienia. Okoliczności te potwierdzają orzeczenie o stopniu niepełnosprawności oraz decyzja o uznaniu za osobę bezrobotną. Z kolei niewiarygodne dla sądu były zeznania w tej części, w której powód-pozwany wzajemny twierdził, że osiąga dochód w kwocie 500 złotych miesięcznie. Zdaniem sądu zeznania te są sprzeczne z logiką i doświadczeniem życiowym. Należy zauważyć, że do 31 marca 2018 roku powód-pozwany wzajemny miał stwierdzoną niepełnosprawność o stopniu umiarkowanym. Przez 20 lat prowadził dobrze prosperującą firmę, co sam przyznał. Zna język rosyjski i niemiecki. Trudno zatem podzielić jego twierdzenia, że jest w stanie zarobić jedynie 500 złotych miesięcznie.

Przedmiotowe powództwa o obniżenie oraz podwyższenie alimentów swoją podstawę prawną znajdują w art. 138 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Przepis ten dopuszcza zmianę wysokości świadczenia alimentacyjnego (zarówno podwyższenie, jak i obniżenie) w razie zmiany stosunków w porównaniu ze stanem istniejącym w chwili wydania poprzedniego orzeczenia. Dokonując analizy tych stosunków, sąd bierze pod uwagę te przesłanki, które zgodnie z art.

135 § 1 krio decydują o wysokości alimentów, a mianowicie zakres usprawiedliwionych potrzeb osób uprawnionych oraz zarobkowe i majątkowe możliwości osoby zobowiązanej. Należy jednoznacznie podkreślić, że wymienione przesłanki nie są oceniane wyłącznie pod kątem obecnego stanu, ale przede wszystkim - w odniesieniu do stanu istniejącego w momencie rozpoznania poprzedniej sprawy. Zmiany, których zaistnienie jest warunkiem sine qua non uwzględnienia powództwa opartego o art. 138 krio, muszą mieć bowiem charakter istotny i nie mogą bazować wyłącznie na inflacyjnych zmianach kosztów utrzymania. Surowość tych przepisów nie oznacza jednak, że raz ustalona kwota renty alimentacyjnej może już tylko rosnąć. Mogą bowiem wystąpić obiektywne okoliczności, które doprowadzą do obniżenia dochodów zobowiązanego rodzica w takim stopniu, że określona wcześniej wysokość świadczenia alimentacyjnego stanie się realnie nieosiągalna.

Pojęcia "usprawiedliwione potrzeby" oraz "możliwości zarobkowe i majątkowe" zostały szczegółowo omówione w uchwale Pełnego Składu Izby Cywilnej i Administracyjnej Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1987 r., III CZP 91/86, OSNP 1988, nr 4, poz. 42. W uchwale tej stwierdzono między innymi, że: pojęcia usprawiedliwionych potrzeb nie można jednoznacznie zdefiniować, ponieważ nie ma jednego stałego kryterium odniesienia. Rodzaj i rozmiar tych potrzeb jest uzależniony od cech osoby uprawnionej oraz od splotu okoliczności natury społecznej i gospodarczej, w których osoba uprawniona się znajduje. Nie jest możliwe ustalenie katalogu usprawiedliwionych potrzeb podlegających zaspokojeniu w ramach obowiązku alimentacyjnego i odróżnienie ich od tych, które jako objaw zbytku lub z innych przyczyn nie powinny być uwzględnione. W każdym razie zakres obowiązku alimentacyjnego wyznaczać będą poszczególne sytuacje uprawnionego i zobowiązanego, konkretne warunki społeczno-ekonomiczne oraz cele i funkcje obowiązku alimentacyjnego. Dopiero na tym tle będzie można określić potrzeby życiowe - materialne i intelektualne uprawnionego.

Zakres potrzeb dziecka, które powinny być przez rodziców zaspokojone, wyznacza treść art. 96 kro, według którego rodzice obowiązani są troszczyć się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka i przygotować je należycie - odpowiednio do jego uzdolnień - do pracy dla dobra społeczeństwa.

Stosownie do tej dyrektywy rodzice w zależności od swych możliwości są obowiązani zapewnić dziecku środki do zaspokojenia zarówno jego potrzeb fizycznych (wyżywienia, mieszkania, odzieży, higieny osobistej, leczenia w razie choroby), jak i duchowych (kulturalnych), także środki wychowania (kształcenia ogólnego, zawodowego) według zdolności, dostarczania rozrywek i wypoczynku. Przy ocenie, które z potrzeb uprawnionego powinny być uznane za potrzeby usprawiedliwione, należy z jednej strony brać pod uwagę możliwości zobowiązanego, z drugiej zaś zakres i rodzaj potrzeb. Będzie to mieć wpływ na rozstrzygnięcie, w jakiej mierze możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego będą wzięte pod uwagę przy oznaczaniu zakresu obowiązku alimentacyjnego. Zawsze jednak każde dziecko musi mieć zapewnione podstawowe warunki egzystencji w postaci wyżywienia zapewniającego jego prawidłowy rozwój fizyczny, stosowną do wieku odzież, środki na ochronę zdrowia, kształcenie podstawowe i zawodowe oraz na ochronę jego osoby i majątku. Wyjście poza wymienione potrzeby zależy już tylko od osobistych cech dziecka oraz od zamożności i przyjętego przez zobowiązanego modelu konsumpcji.

W okolicznościach niniejszej sprawy sąd zwrócił uwagę, że powód-pozwany wzajemny nie wykazał, że jego sytuacja życiowa, w tym jego możliwości zarobkowe od wydania ostatniego orzeczenia obniżającego alimenty uległy znacznemu pogorszeniu. Zauważyć należy, że okoliczności sprawy wskazują, że już na dzień 28 lutego 2014 roku, kiedy orzekano o obniżeniu alimentów, powód-pozwany wzajemny znajdował się w trudnej sytuacji materialnej, skoro w 2013 roku sprzedał mieszkanie, jak sam zauważył z uwagi na zadłużenie. Już w tym czasie chorował, bowiem dokumentacja medyczna pochodzi z okresu 2010-2013 roku, przy czym niektóre dokumenty datuje się na 2001 roku. Tak naprawdę powód wykazał, że po ostatnim wydaniu orzeczenia został uznany za osobę niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym, mogącą wykonywać prace w warunkach chronionych oraz że został zarejestrowany w urzędzie pracy jako osoba bezrobotna. Przy czym okoliczności te same w sobie, zdaniem sądu, nie oznaczają znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej oraz ograniczenia możliwości zarobkowych i majątkowych powoda. Należy zauważyć, że fakt zarejestrowania jako osoba bezrobotna nie stanowi, że dana osoba nie pracuje i nie osiąga dochodów. Sam powód-pozwany wzajemny przyznał, że podejmuje prace bez formalnego zatrudnienia. Wskazał zarazem, że osiąga z tego

tytułu jedynie 500 złotych miesięcznie, czego sąd nie podzielił z uwagi na posiadane kwalifikacje i doświadczenie zawodowe powoda.

Dokonując rozstrzygnięcia w zakresie żądania pozwanych-powodów wzajemnych, sąd nie kwestionował w żadnym razie wysokich potrzeb materialnych u obojga pozwanych, co nie było kwestionowane również przez ich ojca. Dla uwzględnienia ich żądań konieczne było jednak wykazanie, że możliwości zarobkowe powoda-pozwanego wzajemnego uległy zwiększeniu. Żądanie to oparte zostało tak naprawdę jedynie na zeznaniach matki pozwanych-powodów wzajemnych, która wskazała, że powód-pozwany wzajemny osiąga dochód w kwocie 10.000 euro miesięcznie, przy czym twierdzenie to nie zostało w żadnym stopniu wykazane.

Mając na uwadze powyższe, sąd oddalił obydwaj powództwa.

O kosztach procesu orzeczono po myśli art. 100 kpc.